

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาทักษะด้านเทคนิคการส่งเครื่องมือผ่าตัด สำหรับ
ผู้ช่วยพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลส่งเครื่องมือผ่าตัด
หน่วยศัลยกรรมตกแต่ง โรงพยาบาลศิริราช

ผู้วิจัย วิไลพร บุญยฤทธิ์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกการบริหารโรงพยาบาล

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ทองหล่อ เดชไทย D.H.Sc.
นิรัตน์ อิมามี Ph.D.
พรศรี ศรีอัมภาพร ค.ม.
พิกุลทิพย์ หงษ์เหิร วท.ม.
พีระ ศรีกศรีนจิตร วท.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพเป็นปัญหาที่สำคัญของสถานพยาบาลในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งถูกคาดหวังว่าจะต้องได้รับบริการที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ การใช้บุคลากรทดแทนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรระดับต่ำกว่าวิชาชีพที่มีพื้นฐานทางการพยาบาลซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้สามารถปฏิบัติภารกิจที่ไม่ขัดต่อวิชาชีพอาจช่วยลดปัญหาในด้านการให้บริการของโรงพยาบาลลงได้ในระดับหนึ่ง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อ พัฒนาทักษะด้านเทคนิคการส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานสำหรับผู้ช่วยพยาบาล หน่วยศัลยกรรมตกแต่ง โรงพยาบาลศิริราช โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) ศึกษาโครงการ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทางทฤษฎี 20 ชั่วโมง และฝึกปฏิบัติ 12 ชั่วโมง จากนั้นทำการติดตามผลการปฏิบัติงาน 8 สัปดาห์ โดยให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมปฏิบัติหน้าที่ส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานแทนพยาบาล ภายใต้การควบคุมดูแลของพยาบาลวิชาชีพ ประเมินผลด้านความรู้ ทักษะและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและผู้ร่วมงานและศึกษาผลกระทบทางการบริหารจากจำนวนการเลื่อนนัดผ่าตัดผู้ป่วยและการเปิดห้องผ่าตัดเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ด้านทฤษฎีห้องผ่าตัดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมทันทีสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ทักษะการส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสัปดาห์ที่ 8 สูงกว่า สัปดาห์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และความพึงพอใจของศิษย์แพทย์และพยาบาลผู้ร่วมงานต่อการทำหน้าที่ส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสัปดาห์ที่ 8 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) เมื่อเปรียบเทียบจำนวนการเลื่อนนัดผ่าตัดผู้ป่วยก่อนดำเนินโครงการเฉลี่ย 2 เดือนกับระหว่างดำเนินโครงการสัปดาห์ที่ 5 - 8 พบว่า สามารถลดจำนวนการเลื่อนนัดผ่าตัดผู้ป่วยนอกได้จากร้อยละ 16.52 ลงเป็นร้อยละ 12.30 ซึ่งในระหว่างดำเนินโครงการสัปดาห์ที่ 5 - 8 การบริหารจัดการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ปฏิบัติงานส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานแทนพยาบาลโดยมีพยาบาลควบคุมดูแล ทำให้สามารถเปิดใช้ห้องผ่าตัดได้เพิ่มขึ้น 1 ห้อง โดยไม่ต้องใช้อัตรากำลังเพิ่มเติม

ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านเทคนิคการส่งเครื่องมือผ่าตัดพื้นฐานสำหรับผู้ช่วยพยาบาล ด้านปัจจัยนำเข้าได้แก่ เนื้อหาวิชามีความชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) วิทยากรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนและสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสมระดับมากถึงมากที่สุด ระยะเวลาในการฝึกอบรมด้านทฤษฎีเหมาะสมปานกลาง ระยะเวลาฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองมีความเหมาะสมน้อย ($\bar{X} = 1.25$) ระยะเวลาตลอดโครงการ 9 สัปดาห์มีความเหมาะสมมากที่สุด และการดำเนินโครงการโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่าโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคนิคการส่งเครื่องมือผ่าตัด สำหรับผู้ช่วยพยาบาล เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลส่งเครื่องมือผ่าตัด และเพิ่มประสิทธิผลในการให้บริการแก่ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในนั้นมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง โดยเพิ่มระยะเวลาการอบรมด้านทฤษฎีและฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองให้มากขึ้น